

Joonas – pitkien linjojen piirtäjä

Veikko ”Joonas” Savolaisen Unto Uneksijasta tuli tänä vuonna Suomen pitkäikäisin sarjakuvasankari.

Erkki Tanttu summasi aikanaan poikiensa toimittamassa muistelmakirjassa pitkän uransa sarjakuvapiirtäjänä lako-
nisesti yhteen virkkeeseen: ”Piirsin *Rymy-Eetua* eri lehtiin neljäkymmentä vuotta, kunnes kyllästyin ja lopetin”.

Tantun *Rymy-Eetu* ja *Asmo Alhon Kieku ja Kaiku* pitivät pitkään nimissään Suomen pitkäkestoisimman sar-

ehtinyt kertyä pitkä lista: yli 30 lehteen levinnyt Yleisradion ohjelmatarjontaa kuvittanut Radion viikko ilmestyi viisitoista vuotta. *Hevosshulli*-lehteen kertyi sarjakuvia vajaa kymmenen vuotta. Postipankin *Kultapossu*-lehteen yli viisitoista vuotta. Aforismi-kuvia *Lautasaari*-lehteenkin yli kymmenen vuotta. Sekä, tietysti, seikkailusarja Joonas, joka ilmestyi kaksikymmentäkaksi vuotta.

- Nyt ne muistuvat mi-

Joonas oli pitkään Suomen ainoa sarjakuvaan keskittynyt ammatti-
piirtäjä.

jakuvan ennätystä, kumpikin sarja ilmestyi 43 vuoden ajan. Tänä vuonna niistä meni ohi Veikko ”Joonas” Savolaisen Unto Uneksija, joka ilmestyi *Pellervossa* yhteensä 44 vuotta.

Ennätyksen rikkominen siunteli piirtäjän mielessä tavoitteena pitkään. Nyt, kuudenkymmenen vuoden ammattilaispiirtäjänä toimimisen jälkeen, myös Joonas kuvailee pitkää uraansa napakan tiivistetysti.

- Minä olen saanut tehdä tällaisia aika pitkiä projekteja, sarjat ovat ilmestyneet kymmenen vuotta, kaksikymmentä vuotta kerrallaan, Joonas kertoo.

Pitkiä sarjoja onkin Joonaksen julkaisu-uuteloon

nulle mieleen lähinnä yksittäisinä putkina, kymmenen vuotta yhtä sarjaa, siten erikseen toista – mutta kun ajattelen asiaa, niin minähän tein niistä aina montaa asiaa yhtä aikaa, Joonas hämmästelee.

Oli pitkään aika, jolloin Joonas oli Suomen ainoa nimenomaan sarjakuvan tekemiseen keskittynyt ammattilaispiirtäjä. Ja piirtää saikin sitten niin valtavasti, että toimeen sillä tuli.

- Oli aikoja, jolloin piirsin todella paljon. Erästä Hevosshullun projektia jouduin tekemään parin tunnin yöunilla, Joonas muistelee.

Kun lopulta sitten aamulla kadulla kulkiessa Joonaksen näkökenttään alkoi ilmestyä

ylimääräisiä pisteitä, oli aika ilmoittaa kustantajalle, että aikataulu oli liian vaativa. Kari Leppänen palkattiin Joonasta avustamaan.

Suunta selvillä

Pitkään työuraan johtanut ammatinvalinta tuli Joonakselle selväksi jo kuusivuotiaana. Hän sai joululahjaksi Alex Raymondin *Flash Gordon – Iskevä Salama* -lehden ja päätti niiltä sijoilta ryhtyä sarjakuvapiirtäjäksi. En-

simmäiset piirroksensa hän sai julkaistuksi jo kouluvuotena, varteenotettavampaa työtä tuli tarjolle hänen ollessaan armeijassa.

- Olin kuvittanut Reserviupseerikoulun kurssijulkaisun ja sen jälkeen minuun otettiin yhteyttä Viikkosanomista ja sanottiin, että tule käymään, kun pääset armeijasta pois.

Viikkosanomilla oli mielessä suurhanke: Jean Sibeliuksen elämäkerta sarjaku-

vamuodossa. Sitä voisi sitten myydä ulkomaillekin.

- Puhelimen päähän saatiin **Aino Sibelius**, jolta kysyttiin valokuvia piirrostalleiksi. Hänen kantansa asiaan oli kuitenkin yksiselitteinen. Aino sanoi: ei missään nimessä sarjakuvaa, Joonas muistelee.

Kariutunut Sibelius-projekti kuitenkin johti uuteen tarjoukseen: Joonakselle annettiin kaksi viikkoa aikaa kehitellä ehdotus uudeksi sarjakuvaksi *Helsingin Sanomiin*.

Siihen aikaan oli **Bob Hope** suosittu elokuvatähti. Hänen elokuvansa yhdistelivät komiikkaa ja seikkailua. Nämä elementit Joonas toi sarjakuvansa ja Alex Raymondilta innostuksensa saneeseen piirrostyylinsä. Joonaksen piirroksetkin ovat yhdistelmä huumoria ja seikkailua.

Joonas ja Joonas

Joonas – niin, alussa sarjan piirtäjä oli kyllä ihan vain Veikko ja Joonas oli sarjakuvan ja sen päähenkilön nimi. Sarjan alkupään jaksot on signeerattu nimimerkillä Ve-Sa. Se alkoi ilmestyä *Helsingin Sanomissa* vuonna 1950.

Nimimerkin vaihdos tapahtui kahdeksan vuotta myöhemmin. Joonas-sarjasta oli tullut suosittu, mutta Veikon palkkaa ei ollut tarkistettu kertaakaan. Kun Veikko nosti asian puheeksi, pyyntöihin ei suostuttu. Protestiksi hän teki sarjan, jossa sarjan päähenkilö Joonas itse ryhtyy sarjansa piirtäjäksi (hän oli sarjakuvassa ammatiltaan taidemaalari). Niissä jaksoissa päähenkilö on karikoitu isoleukaiseksi ”sarvikuonoksi” ja piirrokset on signeerannut – Joonas.

Siihen päättyi Joonaksen tie Hesarissa, sekä sarjan,

että piirtäjän. Uudeksi julkaisupaikaksi löytyi kuitenkin saman tien *Seura*, joka myös maksoi piirroksista paremmin. Mutta siitä lähtien myös piirtäjän nimimerkiksi jäi Joonas. Nimi korvasi ajan myötä Veikon yksityiselä-

kon muu laaja tuotanto pakkaa vähän turhaankin jättämään sen varjoon.

Luotettava ammattilainen

Hesarin aikoina Joonas teki kolmen kuukauden mittaisia tarinoita kerrallaan. Hän

”Lopulta äitinikin kutsui minua Joonakseksi.”

mässäkin.

- Lopulta äitinikin kutsui minua Joonakseksi, hän nauraa.

Joonas-sarjan asema suomalaisen seikkailusarjakuvan ylittämättömänä klassikkona on ehkä hieman tahattomasti aiheuttanut myös sen, että piirtäjä-Vei-

jako mielessään tarinan ensin kuukausiin, sitten nämä edelleen viikkoihin.

- Kerran jäin pahasti nalkkiin tarinan keskelle ja jouduin valvomaan koko yön, että sain sen ratkaistua, Joonas kertoo. - Sen jälkeen päättin, että en enää ikinä jätä töitä viime tinkaen.

Tämä päätös oli uran kannalta hyvä, sillä Joonas sai sen myötä hyvän maineen luotettavana piirtäjänä, joka toimittaa työnsä ajoissa.

- Ammattilaisen kannalta luotettavuus ja aikataulussa pysyminen on hyvin tärkeää. Lehtityössä myöhästyminen on aika lailla sama asia, kuin hankkisi itselleen potkut. Ja olisi sitä noloa tuttavillekin selittää, miksi kuvia ei yhtäkkiä olekaan enää lehdessä.

Vuonna 1966 alkoi sitten *Pellervossa* Unto Unekisja. Sen esikuvana oli Winsor McCayn Pikku Nemo, joka näki hurjia unia.

McCayn sarjan kaava oli aina prikulleen samanlainen: Nemo näkee yöllä unta ja viimeisessä ruudussa herää siihen, että on pudonnut sängystä. Unto puolestaan on unelmoija, jonka haaveilut tapahtuvat keskellä päivää ja liittyvät hänen tosielämässä kohtaamiinsa tilanteisiin. Usein tarinoihin sisältyi myös joku pieni opetus.

Todellisuuden tasot jäsenivät sarjassa toisistaan erilleen sekä piirrostahtylin että sarjakuvakerronnan kautta: "tosielämän" hahmot on piirretty realistisesti ja paksurajaisten ruutujen sisään, Unton kuvitelmat taas on esitetty enemmän rennon karikoidusti, leijailevien ajatuskuplien sisään.

Taiteilijapersoonia

50-luvun puolivälissä Joonaksen uralle tarjottiin sivuraidetta, joka jäi toteuttamatta. Siihen aikaan maailman aikakauslehdissä oli tapana käyttää piirrosreportaaseja.

- Erkki ehdotti minulle, että rupea tekemään mat-

kareportaaseja Viikkosano-miin. Hän sanoi, että lähde Pariisiin ja tee siellä piirroksia, Joonas kertoo.

Joonaksen silloinen työstävä kieli kuitenkin matkailemasta tämän enempää. Vastaavanlaisia piirrosreportaaseja ja matkakirjoja rupeesi sittemmin tekemään Henrik Tikkanen.

Henrik Tikkanen ja Kari Suomalainen. Joonaksen aikakauteen kuului kaksi tunnettua piirtäjäkollegaa, jotka molemmat olivat hyvin hankalan ihmisen maineessa. Leppoisan ihmisenä Joonas kuitenkin kykeni tulemaan kummankin kanssa juttuun. Kari tosin nyt aina vähän luimisteli, mutta Joonas sanoo, että se oli tämän tyyppilistä huumoria, eikä hänellä koskaan ollut ongelmia ymmärtää sitä. Tikkanen kanssa hän pelasi vuosia tennistä.

Jo eläessään Tikkanen itsekin ihmetteli, millaisen maineen hän oli ihmisten mielissä oikein saanut.

- Hän hämmästeli, että häntä pidetään kauheana juoppona, mutta sanoi, että miten hän olisi muka voinut tehdä kaikki työnsä, jos todella olisi viettänyt sellaista elämää kuin ihmiset luulivat, Joonas selittää. - Hän oli viikot reissussa piirtämässä kuvia ja joi vasta sen jälkeen. Mutta ne olivat tietysti ne ajat, jolloin hänen perheensä näki hänet.

Kaiken tämän jälkeen

Täytyy vielä esittää kysymys, johon Joonas ainoana Suomessa tietää vastauksen. Miltä se sarjakuvapiirtäjän elämä ja ura näyttää kaikkien näiden vuosikymmenten jälkeen katsottuna? Miltä

tuntuu olla piirtänyt työseen yli puolen vuosisadan ajan?

- Aluksi kestää piirtäjän kehittyä, niin, että löytää tyyliinsä ja on itse töihinsä tyytyväinen, Joonas pohtii. - Sitten kun homma sujuu hyvin ja sille löytyy yleisöäkin, alkaakin jo uhata kyllästyminen. Mutta kyllä tekemisiinsä voi silti olla itse tyytyväinen - jos sitä ei pysty saavuttamaan ollenkaan, niin miksi sellaista työtä sitten edes tekisi?

Joonaksen mielestä nykyään sarjakuvan aloittamiskynnys on madaltunut. Niissä tehdään omia, henkilökohtaisia tarinoita, eikä samoin kuin ennen ryhdytä etsimään hahmoa, jonka kautta voitaisiin kertoa tarinaa yleisemmällä tasolla.

- Nyt nuoret piirtäjät tekevät vain omaa juttuaan, tuntuu että ei olla paljoa kiinnostuneita siitä, mitä aikaisemmin on tehty, Joonas miettii. - Se voi olla vielä hyväksikin. ●

RADION VIIKKO

